

چالشی نو در گزینش دانشجو

مریم عابدینی

دانشکده پزشکی دانشگاه تهران هستیم که بین داوطلبان رشته پزشکی، به دلیل جمعیت زیاد و تعداد کم دانشگاه‌ها، برگزار شد. در این آزمون ابتدا داوطلب گزینش می‌شد و در صورت پذیرفته‌نشدن، برای رشته‌های دیگر از جمله حقوق و مهندسی، آزمون می‌داد.

اولین آزمون سراسری ایران در سال ۱۳۴۲ به صورت سؤال‌های کوتاه‌پاسخ برگزار شد. اما این آزمون با مشکلاتی روبه‌رو بود؛ از جمله مشکلات سفر متقاضیان که بارها و بارها باید به تهران و شهرهایی که دانشگاه داشتند سفر می‌کردند و در امتحان دانشگاه‌ها متفاوت حاضر می‌شدند که زمان و هزینه زیادی را به آنان تحمیل می‌کرد.

در سال ۱۳۴۸ اولین آزمون سراسری چندگزینه‌ای «کنکور تستی» با ۴۷ هزار و ۷۰۳ داوطلب، هماهنگ و سراسری برگزار شد که این نحوه برگزاری تاکنون ادامه دارد.

سال ۱۳۵۴، با تأسیس «سازمان سنجش آموزش کشور»، این آزمون وارد مرحله جدیدی شد. از آن سال معدل امتحانات نهایی ششم متوسطه و نوع مدرک (دیپلم ریاضی، طبیعی و ادبی)، وضعیت نظام وظیفه، جنسیت و سهمیه منطقه نیز در قبولی آزمون سراسری مؤثر شد که البته این تأثیر در آزمون سراسری سال ۱۳۵۷ لحاظ نشد. از سال ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۱ هم پذیرش دانشجو متوقف بود.

در سال ۱۳۶۱ آزمون سراسری فقط برای رشته‌های پزشکی، فنی و مهندسی، کشاورزی، الهیات و معارف اسلامی برگزار شد.

در همین سال دانشگاه آزاد هم تأسیس شد. در سال ۱۳۷۱، با تغییر نظام آموزشی، نظام آموزشی جدید به صورت پنج سال دبستان، سه سال راهنمایی، سه سال دبیرستان و سپس پیش‌دانشگاهی شکل گرفت. طی این سال‌ها داوطلبان رشته‌های ریاضی و تجربی می‌توانستند در آزمون رشته انسانی نیز شرکت کنند، اما این امکان برای دانش‌آموزان رشته علوم انسانی وجود نداشت. سپس با اضافه شدن شرط معدل به

«آزمون سراسری دانشگاه‌ها» (کنکور) همواره برای داوطلبان و خانواده‌های آن‌ها و همچنین کارکنان آموزشی مدرسه‌ها چالش برانگیز بوده است. برگزاری چنین آزمونی برای گزینش دانشجو فقط مختص کشور ما نیست، بلکه روال مرسوم در بسیاری از کشورها، از جمله کشورهای آسیایی، مانند کره جنوبی، چین، ژاپن و ... است. حتی برای جذب نیروی کار نیز آزمون برگزار می‌کنند.

واژه «کنکور» فرانسوی است و در معنای لغوی شامل پیروزی، مسابقه و فتح کردن است. در واقع آزمونی برای سنجش دانشته‌های داوطلبان ورود به دانشگاه است.

همه ما خاطراتی از برگزاری و شرکت در آزمون سراسری داریم؛ از فشار روانی (استرس) آزمون برای تعیین وضعیت شغل آینده گرفته تا چگونگی برگزاری، نوع سؤال، گرفتن کارت ورود به آزمون و محل حوزه، ایستادن در صف‌های طولانی برای خرید روزنامه اعلام نتیجه و ...

این آزمون هم پیشینه‌ای دارد که بررسی آن خالی از لطف نیست. امتحان و ارزیابی استاندارد، نخست توسط تاجری آمریکایی معروف به **هنری فیشل** در اواخر قرن نوزدهم، و سپس یک استاد مطالعات دینی در دانشگاه ایندیانا در اوایل قرن ۲۰ ابداع شد. اما در کشور ما این آزمون به دلایل مختلف طی سالیان دستخوش تغییراتی شد تا به شکل کنونی درآمد.

تا قبل از دهه ۱۳۴۰، دانشگاه‌های ما دانشگاه تهران، پلی‌تکنیک تهران (امیرکبیر فعلی)، دانشگاه ملی (شهید بهشتی فعلی)، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه جندی‌شاپور (شهید چمران اهواز) و دانشگاه پهلوی (شیراز فعلی) بودند که ظرفیت‌های آن‌ها به دلیل کمبود داوطلب تکمیل نمی‌شد. آن‌ها برای جذب دانشجو از روش‌هایی مانند مصاحبه و آزمون کتبی داخلی استفاده می‌کردند. به تدریج با افزایش متقاضی شرایط تغییر کرد.

شکل‌گیری آزمون سراسری دانشگاه‌ها را مدیون اولین آزمون

عامل‌های قبولی در آزمون سراسری، داوطلبان به تمرکز روی امتحان‌های نهایی و دیپلم روی آوردند.

سال ۱۳۷۵ آزمون سراسری دو مرحله‌ای شد، اما در سال ۱۳۷۶ فقط برای نظام قدیمی‌ها دو مرحله‌ای بود. در سال ۱۳۷۷ هم یک مرحله‌ای و در پنج گروه برگزار شد. با افزایش داوطلبان برای رشته‌های خاص، رقابت در این رشته‌ها افزایش یافت و آزمون سراسری به گولی برای دانش‌آموزان حتی دوره‌های پایین‌تر تحصیلی تبدیل شد؛ به طوری که مسئولان را به فکر حذف آزمون سراسری انداخت.

قانون حذف آزمون سراسری دانشگاه‌ها به علت بالا بردن فشار روانی (استرس) دانش‌آموزان و غیراستاندارد بودن آن از سال ۱۳۸۵ کلید خورد. بدین ترتیب نظام آموزشی تمرکز اصلی را روی افزایش درصد تأثیر معدل دیپلم و پیش‌دانشگاهی قرار داد؛ البته با تأکید بر اینکه تا سال ۱۳۹۰ حذف شود! این تاریخ سپس به ۱۳۹۲ تبدیل شد. اما نه تنها حذف نشد، بلکه «آزمون بزرگ» با ادغام آزمون سراسری و آزمون دانشگاه آزاد پدید آمد. سال ۱۳۹۳ تأثیر معدل در آزمون سراسری به صورت مثبت اعلام و سال ۱۳۹۴ تأثیر قطعی سوابق تحصیلی دیپلم و پیش‌دانشگاهی در این آزمون مطرح شد که به دلیل نقص‌های اجرایی انجام نشد.

در سال ۱۴۰۱، «شورای عالی انقلاب فرهنگی» به مسئله تأثیر سوابق تحصیلی در آزمون سراسری نظام جدید وارد شد و تصویب کرد آزمون سراسری سال ۱۴۰۲ در دو نوبت برگزار و معدل درس‌های تخصصی و عمومی در نتیجه آزمون اعمال

شود. بر اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، تأثیر معدل در آزمون سراسری ۱۴۰۳ به صورت ۵۰ درصد و قطعی است. به این صورت که سوابق تحصیلی پایه دوازدهم مبنای سنجش داوطلبان خواهد بود. در آزمون سال‌های اخیر که نحوه تأثیر معدل به صورت تأثیر مثبت بود، اگر داوطلبان معدل امتحانات نهایی مناسبی داشتند، نمره آن‌ها روی رتبه نهایی لحاظ می‌شد و اگر معدل مناسبی نداشتند، معدل آن‌ها روی رتبه نهایی لحاظ نمی‌شد. اما حالا که تأثیر معدل به صورت قطعی محاسبه می‌شود، و داوطلبان از امسال در پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم آزمون نهایی دارند، تمامی نمره‌هایشان روی رتبه آن‌ها در آزمون سراسری تأثیر می‌گذارد. بنابراین تک‌تک نمره‌های داوطلبان باید مورد توجه خاص قرار گیرد که این گامی تحولی در برگزاری آزمون سراسری است. به دست آوردن نتیجه عالی در هر درس خیلی راحت‌تر از موفقیت در آزمون سراسری به نام کنکور است که سؤال‌های آن از استانداردها فاصله گرفته‌اند و بیشتر سرعت انتقال و مهارت حل سؤالات چندگزینه‌ای را می‌سنجند.

همکاران محترم! محتوا و سرفصل‌های کتاب در امتحان‌های نهایی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. بنابراین با ایجاد محیطی آرام و تشریح سؤال‌ها و چگونگی برگزاری امتحان نهایی، به دانش‌آموزان کمک کنیم بهترین نتیجه را بگیرند. در واقع زندگی کنند، نه اینکه زندگی را فدای آزمون سراسری کنند. والسلام